

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 20/15

Luksemburg, 26 lutego 2015 r.

Wyrok w sprawie C-472/13
Andre Lawrence Shepherd / Bundesrepublik Deutschland

Trybunał Sprawiedliwości uszczegółowił warunki, w jakich dezenterowi pochodzącemu z państwa trzeciego może zostać udzielony azyl w Unii Europejskiej

W sierpniu 2008 r. amerykański żołnierz Andre Shepherd wystąpił w Niemczech o azyl. Swoją jednostkę stacjonującą w Niemczech opuścił w kwietniu 2007 r., po otrzymaniu drugiego rozkazu wyjazdu z misją do Iraku. A. Shepherd uznał, że nie powinien dłużej uczestniczyć w wojnie, którą uważał za bezprawną, ani w zbrodniach wojennych, które jego zdaniem były popełniane w Iraku. Podczas swojej pierwszej misji w Iraku, która miała miejsce w okresie od września 2004 r. do lutego 2005 r. niedaleko Tikritu, nie uczestniczył bezpośrednio w operacjach wojskowych ani w walkach, lecz, jako mechanik, zajmował się konserwacją śmigłowców. Po powrocie z tej misji przedłużył swoją służbę w armii amerykańskiej, do której wstąpił w grudniu 2003 r., początkowo na okres 15 miesięcy. Na poparcie wniosku o udzielenie azylu A. Shepherd podniósł, że z powodu dezercji grozi mu postępowanie karne. Ponadto, jako że z amerykańskiego punktu widzenia dezercja jest poważnym przestępstwem, ma ona wpływ na jego życie, ponieważ naraża go na wykluczenie społeczne w jego kraju.

Po oddaleniu wniosku o udzielenie azylu przez Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (federalny urząd ds. migracji i uchodźców), A. Shepherd zwrócił się do Bayrisches Verwaltungsgericht München (sądu administracyjnego w Monachium) o stwierdzenie nieważności tej decyzji oraz o przyznanie mu statusu uchodźcy. Sąd ten zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości o wykładnię europejskiej dyrektywy o statusie uchodźcy¹.

Zgodnie z tą dyrektywą, za uchodźcę może zostać uznany, pod określonymi warunkami, obywatel państwa trzeciego, który żywi uzasadnioną obawę przed prześladowaniem z powodów rasowych, religijnych, narodowościowych, przekonań politycznych lub członkostwa w określonej grupie społecznej. Dyrektywa określa między innymi elementy, które pozwalają uznać dane akty za akty prześladowania.

I tak, zgodnie z dyrektywą, akt prześladowania może w szczególności przybrać formę „ścigania lub kar za odmowę odbywania służby wojskowej w przypadku konfliktu, jeżeli odbycie służby wojskowej pociągałoby za sobą dokonywanie przestępstw”².

W dzisiejszym wyroku Trybunał orzekł, że:

- **ochrona przewidziana dla takiego przypadku obejmuje cały personel wojskowy, w tym również członków personelu logistycznego lub pomocniczego;**
- **obejmuje ona sytuację, w której odbywana służba wojskowa sama w sobie pociągałaby za sobą, w określonym konflikcie, popełnianie zbrodni wojennych, w tym sytuacji, gdy osoba ubiegająca się o azyl uczestniczyłaby jedynie pośrednio w popełnianiu takich**

¹ Dyrektywa Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony oraz zawartości przyznawanej ochrony (Dz.U. L 304, s. 12 – wyd. spec. w jęz. polskim rozdz. 19, t. 7, s. 96).

² Artykuł 9 ust. 2 lit. e) dyrektywy.

zbrodni, jeżeli poprzez wykonywanie swoich zadań dostarczałyby, z racjonalnym prawdopodobieństwem, **niezbędnego wsparcia** w ich przygotowywaniu lub dokonywaniu;

- obejmuje ona **nie tylko sytuacje, w których zostało wykazane, że zbrodnie wojenne już zostały popełnione** lub **mogą** podlegać osądowi Międzynarodowego Trybunału Karnego, ale także sytuacje, gdy osoba ubiegająca się o przyznanie statusu uchodźcy jest w stanie wykazać, że popełnienie takich zbrodni jest **wysoce prawdopodobne**;
- **ocena faktów**, której przeprowadzanie należy wyłącznie do organów krajowych pod kontrolą sądu, dla celów zakwalifikowania sytuacji określonej służby, **powinna opierać się na łańcuchu poszlak mogącym doprowadzić**, w świetle ogółu okoliczności danej sprawy (w szczególności związanych z odpowiednimi faktami dotyczącymi państwa pochodzenia w czasie rozpoznawania wniosku, jak również indywidualnej sytuacji i uwarunkowań osobistych wnioskodawcy), **do wykazania, że sytuacja tej służby uprawdopodobnia popełnianie podnoszonych zbrodni wojennych**;
- **okoliczność, z jednej strony, że interwencja wojskowa została rozpoczęta na podstawie mandatu Rady Bezpieczeństwa Organizacji Narodów Zjednoczonych lub na podstawie zgody wspólnoty międzynarodowej oraz, z drugiej strony, że państwo lub państwa prowadzące operacje karzą zbrodnie wojenne powinna być brana pod uwagę w trakcie oceny**³, której przeprowadzenie należy do organów krajowych oraz
- **odmowa** pełnienia służby wojskowej powinna stanowić jedyny środek umożliwiający osobie ubiegającej się o azyl uniknięcie udziału w podnoszonych zbrodniach wojennych⁴ i w konsekwencji, **jeżeli wnioskodawca nie skorzystał z procedury mającej na celu uzyskanie statusu osoby odmawiającej działania sprzecznego z własnym sumieniem, to taka okoliczność wyklucza wszelką ochronę na mocy rozpatrywanego tu przepisu**, chyba że wnioskodawca udowodni, że żadna procedura tego rodzaju nie była dostępna w jego konkretnej sytuacji.

Na wypadek, gdyby nie zostało wykazane, by służba, której pełnienia odmówił A. Shepherd, miała pociągać za sobą popełnianie zbrodni wojennych, Verwaltungsgericht zwrócił się również do Trybunału o sprecyzowanie przesłanek uprawniających do ochrony ustanowionej dyrektywą w dwóch innych przypadkach. Zgodnie bowiem z dyrektywą, **akty prześladowania mogą mieć również miejsce, gdy władze publiczne podejmują działania dyskryminujące lub nieproporcjonalne**.⁵

W odniesieniu do tych dwóch innych przypadków Trybunał stwierdził, że w okolicznościach takich jak w niniejszej sprawie **nie wydaje się**, by środki grożące żołnierzowi z powodu odmowy pełnienia służby, to jest **skazanie na karę pozbawienia wolności**⁶ lub **wydalenie ze służby mogły zostać uznane**, w świetle uzasadnionego prawa zainteresowanego państwa do utrzymywania sił zbrojnych, **za nieproporcjonalne lub dyskryminujące do tego stopnia, by zaliczyć je do aktów prześladowania**, o których mowa w tych przepisach. Dokonanie stosownych ustaleń należy do organów krajowych.

³ Trybunał zauważył, że interwencja zbrojna przeprowadzana na podstawie rezolucji Rady Bezpieczeństwa **co do zasady daje gwarancje, że zbrodnie wojenne nie będą** przy tej sposobności **popełniane** oraz że tak samo rzecz się przedstawia, co do zasady, w przypadku operacji prowadzonej na podstawie zgody międzynarodowej. Ponadto istnienie w porządku prawnym tych państw ustawodawstwa penalizującego zbrodnie wojenne oraz sądów zapewniających ich skuteczne karanie **może uprawdopodobniać tezę, zgodnie z którą żołnierz jednego z tych państw mógłby popełnić takie zbrodnie**.

⁴ W tej kwestii ocena, którą przeprowadzą organy krajowe, powinna uwzględniać fakt, że w niniejszej sprawie A. Shepherd nie tylko **ochotniczo zaciągnął** się do sił zbrojnych w czasie, gdy były one już zaangażowane w konflikt w Iraku, ale ponadto **przedłużył swoją służbę** już po pierwszym pobycie w Iraku.

⁵ Artykuł 9 ust. 2 lit. b) i c) dyrektywy.

⁶ Wydaje się, że A. Shepherdowi grozi za dezercję kara pozbawienia wolności w wymiarze od stu dni do piętnastu miesięcy, a nawet mogąca sięgnąć pięciu lat.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroku jest dostępne przez „[Europe by Satellite](#)” ☎ (+32) 2 2964106